

Kreikka kesä 2014

TT, MA Ulla Tervahauta
to 7.8.2014

<http://blogs.helsinki.fi/avoinkreikka-2013/>

Asiat

- eilisen kertausta: sigma-aoristi
- lisää aoristia: kappa- ja juuriaoristi

Sigma-aoristi

- Miten tunnistat sigma-aoristin?
- Miten muodostat verbin παιδεύω sigma-aoristin a) aktiivin ja b) mediumin indikatiivin?
- Miten aktiivin konjunktivi eroaa aktiivin indikativista?
- Kotitehtävä: s. 189 lauseet 1-6

Kappa-aoristi Juuriaoristi

Alfasta alkuun s. 191-197

kappa- ja juuriaoristi

- Omat, poikkeavat aoristinsa, jotka esiintyvät kuudella verbillä Uudessa testamentissa:
- kappa-aoristi verbeillä δίδωμι, τίθημι, ἀφίημι
- juuriaoristi verbillä -βαίνω (ἀναβαίνω tai καταβαίνω), γινώσκω, ἴστημι

kappa-aoristi

- isojen μι-verbien δίδωμι, τίθημι, ἀφίημι aktiivin ja mediumin aoristimuodot
- näiden aoristivartalot:
 - δίδωμι → δωκ- / δο-
 - τίθημι → θηκ- / θε-
 - ἀφίημι → ἀφηκ- / ἀφε-

Kappa esiintyy vain indikatiivissa, mutta tunnistaat siitä että *preesensreduplikaatio jää pois* (ἐκ_δω-μι)

- vartalovokaali indikatiivissa pitkä, lyhyt muissa tapaluokissa

kappa-aoristi: aktiivin indikatiivi

	δίδωμι antaa	τίθημι panna, asettaa	ἀφίημι jättää, hylätä; antaa anteeksi; sallia
yks. 1	ἔδωκα "annoin"	ἔθηκα "panin"	ἀφῆκα "jätin"
yks. 2.	ἔδωκας	ἔθηκας	ἀφῆκας
yks. 3	ἔδωκε(ν)	ἔθηκε(ν)	ἀφῆκε(ν)
mon. 1.	ἔδώκαμεν	ἐθήκαμεν	ἀφῆκαμεν
mon. 2.	ἔδώκατε	ἐθήκατε	ἀφῆκατε
mon. 3	ἔδωκαν	ἐθήκαν	ἀφῆκαν

akt. indikatiivi:
augmentti + vartalo + κ + samat päätteet kuin
1. eli sigma-aoristilla

kappa-aoristi: aktiivin konjunktivi

	δίδωμι antaa	τίθημι panna, asettaa	ἀφίημι jättää, hylätä; antaa anteeksi; sallia	konj. päätteet
yks. 1	δῶ "annan, antaisin" (tms.*)	θῶ	ἀφῶ	-ω
yks. 2.	δῶς	θῆς	ἀφῆς	-ης
yks. 3	δῶ / δοῖ / δῶη / δῶση	θῆ	ἀφῆ	-η
mon. 1.	δῶμεν	θῶμεν	ἀφῶμεν	-ωμεν
mon. 2.	δῶτε !	θῆτε	ἀφῆτε	-ητε
mon. 3	δῶσι(ν)	θῶσι(ν)	ἀφῶσι(ν)	-ωσι(ν)

* muista konjunktiviin eri käyttötavat, kirjassa γ.4-γ.5!

κappa-aoristi: aktiivin imperatiivi ja infinitiivi

	δίδωμι antaa	τίθημι panna, asettaa	ἀφίημι jättää, hylätä; antaa anteeksi; sallia
yks. 1.			
yks. 2.	δός ! "anna"	θές !	ἀφές !
yks. 3.	δότω	θέτω	ἀφέτω
mon. 1.			
mon. 2.	δότε	θέτε	ἄφετε
mon. 3.	δότησαν	θέτωσαν	ἀφέτωσαν

Infinitiivi

δίδωμι → δοῦναι
τίθημι → θεῖναι
ἀφίημι → ἀφεῖναι

- yks. 2. persoonaa lukuun ottamatta samat päätteet kuin ω-verbien preesensissä: ε → -ς, -ετω, -ετε, -ετωσαν

καὶ ἐξεληθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς·
τί αἰτήσωμαι;
ἢ δὲ εἶπεν· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος.

καὶ εἰσεληθοῦσα εὐθύς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα
ῥητήσατο λέγουσα·
θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου
τοῦ βαπτιστοῦ.

καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι
καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ,
καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

kappa-aoristi: mediumin indikatiivi

	δίδωμι antaa	τίθημι panna, asettaa	
γκs. 1	ἔδόμενν **	ἔθέμενν <i>panin, asetin (itselleni)</i>	-μηνν
γκs. 2.	ἔδου	ἔθου	-ου
γκs. 3	ἔδοτο	ἔθετο	-το
mon. 1.	ἔδόμεθα	ἔθέμεθα	-μεθα
mon. 2.	ἔδοσθε	ἔθεσθε	-σθε
mon. 3	ἔδοντο	ἔθεντο	-ντο

ἀφίημι: aoristi ei esiinny UT:ssa mediumissa

- mediumi ind. kappa-aoristi: imperfektin päätteet
- ** esim verbeissä ἐκδίδωμι = vuokrata (ulos), ἀποδίδωμι = luovuttaa, maksaa

kappa-aoristi: mediumin konjunktivi

	δίδωμι antaa	τίθημι panna, asettaa	päätteet
γκs. 1	δῶμαι	θῶμαι	-ωμαι
γκs. 2.	δῶ	θῆ	-η
γκs. 3	δῶται	θῆται	-ηται
mon. 1.	δῶμεθα	θῶμεθα	-ωμεθα
mon. 2.	δῶσθε	θῆσθε	-ησθε
mon. 3	δῶνται	θῶνται	-ωνται

kappa-aoristi: mediumin imperatiivi ja infinitiivi

	δίδωμι antaa	τίθημι panna, asettaa
yks. 1.		
yks. 2.	δοῦ "anna"	θοῦ
yks. 3.	δόσθω	θέσθω
mon. 1.		
mon. 2.	δόσθε	θέσθε
mon. 3.	δόσθωσαν	θέσθωσαν

δόσθαι

θέσθαι

aktiivin partitiivin kappa-aoristi

	mask.	fem.	neutri
γ. nom	δούς θείς	δοῦσα θείσα	δόν θέν
γ. gen	δόντ-ος θέντος	δούσης θείσης	δόντος
γ. dat.	δόντ-ι θέντι	δουση θείση	δόντι
γ. akk.	δόντ-α θέντα	δούσαν θείσαν	δόν θέν
m. nom.	δόντ-ες θέντες	δούσαι θείσαι	δόντα θέντα
m. gen.	δόντ-ων θέντων	δουσῶν θεισῶν	δόντων
m. dat.	δοῦ-σιν θεῖσιν !	δούσαις θείσαις	δοῦσιν
m. akk.	δόντ-ας θέντας	δούσας θείσας	δόντα θέντα

Mediumi partisiipin kappa-aoristi

	mask.	fem.	neutri
γ. nom	δό-μεν-ος	δομένη	δόμενον
γ. gen	δομέν-ου	δομένης	δομένου
γ. dat.	δομέν-ω	δομένη	δομένω
γ. akk.	δομέν-ον	δομένην	δομενον
m. nom.	δόμεν-οι	δομεναι	δομενα
m. gen.	δομέν-ων	δομένων	δομένων
m. dat.	δομέν-οις	δομέναις	δομένοις
m. akk.	δομέν-ους	δομένας	δομενα

juuriaoristi

- toinen erityinen aoristityyppi, jossa augmentti ja päätteet liitetään suoraan verbin juureen
- juuriaoristeilla ei siis ole teemavokaalia
- UT:ssa lähinnä kolme verbiä, joilla juuriaoristi:

-βαίνω	→ -βη- / -βα-	astua
γινώσκω	→ γνω- / γνο-	tietää, tuntea
ἵστημι	→ στη- / στα-	ἕστην asettua

- Uuden testamentin juuriaoristeista esiintyy vain aktiivimuotoja

juuriaoristi: aktiivin indikatiivi

- samat päätteet kuin imperfektillä (paitsi mon. 3.)

	-βαίνω astua	γινώσκω tietää, tuntea	ἵστημι asettua
γks. 1	ἀνέβη- ν	ἔγνω	ἔστην
γks. 2.	ἀνέβη- ς	ἔγνως	ἔστης
γks. 3	ἀνέβη	ἔγνω	ἔστη
mon. 1.	ἀνέβη- μεν	ἔγνωμεν	ἔστημεν
mon. 2.	ἀνέβη- τε	ἔγνωτε	ἔστητε
mon. 3	ἀνέβη- σαν	ἔγνωσαν	ἔστησαν

juuriaoristi: aktiivin konjunktivi

	-βαίνω astua	γινώσκω tietää, tuntea	ἵστημι asettua
γks. 1	καταβῶ	γνῶ	στώ
γks. 2.	καταβῆς	γνοῖς !	σῆς
γks. 3	καταβῆ	γνοῖ !	σῆ
mon. 1.	καταβῶμεν	γνῶμεν	στώμεν
mon. 2.	καταβῆτε	γνῶτε	σῆτε
mon. 3	καταβῶσι(ν)	γνῶσι(ν)	στώσι(ν)

juuriaoristi: imperatiivi

γνώθι σεαυτόν

	-βαίνω astua	γινώσκω tietää, tuntea	ΐστημι asettua
γκs. 2.	καταβηθι καταβα !	γνώθι !	στήθι στα !
γκs. 3	καταβάτω	γνώτω	στήτω
μον. 2.	καταβατε καταβητε	γνώτε	στήτε
μον. 3	καταβήτωσαν	γνώτωσαν	στήτωσαν

juuriaoristi: infinitiivi

	-βαίνω astua	γινώσκω tietää, tuntea	ΐστημι asettua
inf.	αναβῆναι	γῶναι	στήναι

aktiivin partitiivin juuriaoristi

	mask	fem.	neutri
-βαίνω	-βάς, -βάντος... mon. dat.: -βᾶσι(v)	-βᾶσα, -βάσης	βάν, βάντος... mon. dat.: βᾶσι(v)
γινώσκω	γνούς, γνόντος mon. dat.: γνούσι(v)	γνοῦσα, γνούσης	γνόν, γνόντος mon. dat.: γνοῦσι(v)
ΐστημι	στάς, σάντος mon. dat.: σταῖσι(v)	στάσα, στάσης	σᾶν, σάντος mon. dat.: σταῖσι(v)